

آموزش روش‌های تدبر در قرآن (۱۱)

تدبر در قالب‌های ادبی کلام

۷.....	مقدمه
۹.....	درس اول: جهت‌گیری در فهم کلام با درک خاستگاه کلام
۱۰.....	تعریفی از کلام
۱۱.....	کلام خالق و خالق کلام
۱۲.....	کلام، خاستگاه رخداد‌های زندگی
۱۴.....	ویژگی‌های انحصاری کلام خدا
۱۷.....	درس دوم: تحلیل حاصل از توجه به انشا و خبر
۱۸.....	۱. انشا و خبر در هستی
۱۹.....	۲. خبر و انشا در نزول کلام خدا
۱۹.....	۳. قالب ادبی انشایی و خبری در کلام الهی
۲۱.....	۴. تحلیل سوره براساس خبر و انشا
۲۹.....	درس سوم: تحلیل حاصل از توجه به اشتقاق و مشتق
۳۰.....	۱. اشتقاق، جاری‌کننده جلوه‌های حق در هستی
۳۱.....	۲. اشتقاق در نزول کلام
۳۲.....	۳. قالب ادبی اشتقاق و مشتق در کلام الهی

۴. تحلیل سوره براساس اشتقاق و مشتق	۳۵
درس چهارم: تحلیل حاصل از توجه به اسمیه و فعلیه	۴۵
۱. ثبوت و جریان در هستی	۴۶
۲. ظهور ثبوت و جریان در نزول کلام	۴۷
۳. قالب ادبی برای بیان ثبوت یا جریان	۴۷
۳-۱. فعل، ظاهرکننده وجه جریان داشتن	۴۷
۳-۲. جمله اسمیه، ظاهرکننده وجه ثبوتی	۴۹
۴. تحلیل سوره براساس ثبوت و وقوع	۵۱
درس پنجم: تحلیل حاصل از توجه به قیود و متعلقات	۶۱
۱. بستر پیدایش موجودات و سیر کمال آنها	۶۲
۲. تناسب کلام نازل شده با بسترهای زندگی	۶۲
۲-۱. شیوه‌های تبیین بستر و سیر	۶۳
۳. سیر و بستر در قالب ادبی	۶۳
۴. تحلیل سوره براساس سیر و بستر	۶۶
درس ششم: تحلیل حاصل از قالب ادبی مفردات	۷۳
۱. پیوستگی در عالم هستی	۷۴
۲. پیوستگی کلام الهی	۷۴
۳. قالب ادبی نمایان کننده پیوستگی کلام	۷۵
۴. تحلیل پیوستگی سوره	۷۷
درس هفتم: جریان سازی کلام	۸۷
۱. بقاء در هستی	۸۸
۲. کلام الهی، کلام باقی	۸۸
۳. ایجاد همراستایی با حق در مخاطب	۸۸
۴. الگوگیری از قالب ادبی ساختار سوره	۹۰

از مجموعه کتب آشنایی با شیوه‌های تدبر در قرآن دو جلد به تدبر ادبی اختصاص یافت. در این دو کتاب یعنی کتاب تدبر ادبی ۱ و ۲، با این مبنا که قالب ادبی و بیانی افاده‌کننده معنا هستند سعی شد فهم ادبیات قرآن را در قلمرو نزول کلام از جانب متکلم علیم حکیم بر انسان نیازمند هدایت معرفی کند و او را نسبت به اختصاصات ویژه این کلام ویژه هشیار سازد.

منظور از این هشیاری تمرکز و دقتی است که در اثبات‌کننده قرآن نسبت به غرض خداوند حکیم علیم که در کلمات و جملات کلام نورانی‌اش نازل شده پیدا می‌کند.

در قدم اول در تدبر ادبی یک با تکیه بر آشنایی خواننده کتاب به معرفت و نحو عربی حداقل در سطح مقدماتی-سعی شد نقش ارکان و مؤلفه‌های کلام در انتقال و القای معانی، آن هم در کلام الهی، بحث و بررسی شود.

در این کتاب که به عنوان ادامه دو کتاب پیشین ارائه می‌شود مباحث عمیق‌تری را در این زمینه به منظور فهم ادبیات تأسیسی قرآن پی می‌گیریم. ادبیات تأسیسی به این معناست که با اینکه قواعد عربی را نقض نمی‌کند ولی وابسته به آن نیست و برای القای مفاهیم سبک و سیاق خود را دارد و برای خود عرفی ایجاد می‌کند که در هیچ متن دیگری نیست. نه زبان عربی مرسوم و نه هیچ زبان دیگری در بهره‌گیری از حروف، کلمات و جملات مانند قرآن نبوده و آن کلامی منحصر و یکتا از رتبی یگانه و بی‌همتاست.

کتاب حاضر در صدد است تا مخاطب کلام خدا را با رویکردهای هستی‌شناسانه درباره قالب ادبی کلام الهی آشنا کند تا به واسطه آن بتواند توانمندی‌های زیر را در خود فعال سازد:

- بتواند برای ادبیات قرآن شأنی متصل با عالم تکوین در نظر بگیرد.
- متناظر با عالم تکوین قالب ادبی را تحلیل کند.
- و بر اساس توجه به چنین ادبیات رفیع و منیعی بتواند از قالب‌های ادبی به کار رفته حقایقی را به دست آورد.
- همچنین بتواند ساختار ادبی سوره‌ها را شناخته و بر اساس آن، الگوی کلامی آن سوره که بیان‌کننده نوع القا و اثرگذاری در مخاطب و بستر است را شناسایی کند.

ان شاء الله که این تلاش مقدمه‌ای برای پژوهش‌های وسیع‌تر و عمیق‌تر در این حوزه باشد.